

Kurzus kódja:	FLM-101:3
Kurzus címe:	Filmesztétikai alapfogalmak
Tanár neve:	Bárdos Judit
Kurzus időpontja, helye:	szerda 12.30-14.00, 34-es terem
Kurzus típusa:	Előadás
Kurzus leírása:	A filmelméleti alapfogalmakat, a film formanyelvének néhány elemét és a filmtörténet néhány kiemelkedő irányzatát úgy ismertetem, hogy párhuzamosan haladunk mind a három szálon, minden órán. A végén a három szál összefonódik, és komplex módon foglalom össze az elméleti, a filmnyelvi és a történeti aspektusokat. Ez által képet adok arról is, milyen helyet tölt be a film a XX. századi művészetek között, és milyen értelemben az egyik reprezentatív művészete a XX. századnak, továbbá arról, hogy néhány jelentős művészetteoretikus, művészettörténész mit gondolt a filmművészet lehetőségeiről, perspektíváiról. Ezért a kurzus alkalmas szabadbölcsészek képzésére, leendő film, esztétika, filozófia és művészettörténet szakosokéra egyaránt.
Kurzus teljesítésének követelményei:	zárthelyi, írásbeli vizsga
Elsajátítandó kompetenciák és módszerek	lásd lejjebb
A kurzus leírása 12 órára bontva:	lásd lejjebb
Kötelező / ajánlott filmek:	<p>Kötelezők: A filmtörténethez: Murnau: <i>Az utolsó ember</i> Eisenstein: <i>Október</i> Bunuel: <i>Andalúziai kutya</i> Orson Welles: <i>Aranypolgár</i> De Sica: <i>Biciklitolvajok</i> A formanyelvhez: Wajda: <i>Hamu és gyémánt</i></p> <p>Ajánlottak mindazok a filmek, amelyeket példaként említek, amelyekből az órákon részleteket mutatok.</p>
Kötelező / ajánlott irodalom:	<p>Filmelméletből:</p> <ol style="list-style-type: none"> Balázs Béla: <i>A látható ember</i>. In: <i>A látható ember. A film szelleme</i>, Gondolat 1984. Szergej Eisenstein: „Montázs 1938”, „A hangosfilm jövője”, „A színes film”. In: Eisenstein: <i>Válogatott tanulmányok</i>, Áron Kiadó, Budapest 1998. André Bazin: „Korunk nyelve”, „A fénykép ontológiája”, „A filmnyelv fejlődése”. In: André Bazin: <i>Mi a film?</i> Osiris Kiadó, Budapest 1995. Részletek Arnold Hauser, Erwin Panofsky, Edgar Morin írásaiból. In: <i>Képkorszak. Szöveggyűjtemény a mozgóképkultúra és médiaismeret oktatásához</i>. Szerkesztette Gelencsér Gábor. Korona Kiadó, Budapest 1998. Egy-egy esszé Walter Benjamintól, Susan Sontagtól, Pier Paolo Pasolinittól.

Walter Benjamin: "A műalkotás a technikai sokszorosíthatóság korszakában" In: Walter Benjamin: *Kommentár és prófécia*, Gondolat 1969.

Susan Sontag: „Persona”. In: Susan Sontag: *A pusztulás képei*, Európa, évszám nélkül.

Pier Paolo Pasolini: „A költői film” In: Pier Paolo Pasolini: *Eretnek empirizmus*. Osiris 2007.

Ajánlott kézikönyvek a formanyelv tanulmányozásához:

1. Bíró Yvette: *A film formanyelve* In: Bíró: *A hetedik művészet, A film drámaisága*. Századvég Kiadó, Budapest 1994.
2. Szabó Gábor: *Filmes könyv*, Ab Ovo 2002.
3. Duló Károly: *A néző filmje*, Gondolat Kiadó, Budapest 2006.

A kurzus leírása tizenkét órára lebontva:

1. A kép szerepe a kultúrában. Az őskori barlangfestmények, a perspektivikus ábrázolás a reneszánszban és azután. Bazin „a fénykép ontológiájáról”. Lumière, Méliès. Két modell a film hőskorában.
2. A fénykép és a film feltalálásának szerepe a vizuális kultúrában. A film mint technikai művészet. A technikai sokszorosíthatóság problémája: Panofsky, Benjamin.
Az európai (francia, olasz, svéd, dán) némafilm kezdetei.
3. A keret. A filmkép kompozíciója. A látás pszichikai törvényszerűségei.
Az amerikai némafilm kezdetei: Griffith, Chaplin, Keaton.
4. A plánok. Balázs Béla filmesztétikája.
Irányzatok a német némafilmben.
5. Az idő- és téralkotás a filmben. Arnold Hauser. A kameraállások, a kameramozgások.
Irányzatok a francia némafilmben.
6. A montázs. Kulesov kísérletei, Eisenstein elmélete.
Irányzatok az orosz némafilmben.
7. A hangosfilm esztétikai problémái.
A beszéd, a zöreje, a zene szerepe a filmtörténet különböző korszakaiban. (Fellini, Bergman, Kaneto Shindo)
8. A színes film esztétikai problémái. Valószerűség és stilizáció.
Példák a filmtörténet különböző korszakaiból. (Eisenstein, Bergman, Antonioni).
9. Komplex téma 1: a montázs, történetileg és elméletileg összefoglalva.
A francia „költői realizmus”.
10. Komplex téma 2: a képmélység esztétikai problémái. A téralkotás lehetőségei és eszközei.
Bazin: „A filmnyelv fejlődése”. A „képben hívők” és a „valóságban hívők”.
Orson Welles.
11. Komplex téma 3: A narráció. Lineáris, témavariációs és spirális (Susan Sontag).
Az olasz neorealizmus.

Elsajátítandó kompetenciák és módszerek:

Tudás: a hallgató a kurzus elvégzése után tájékozottabb lesz a XX. századi művészetben és művészetelméletben, jártasságot szerez a kulturális jelenségek történeti és elméleti összefüggéseinek megértésében, áttekintésében. Betekint az európai identitás kulturális objektumainak egy részébe és összefüggésrendszerébe.

Képességek: a hallgató a kurzus elvégzése után a korábnál jobban képes lesz értelmezni a kulturális jelenségeket és azok történeti beágyazottságát.

Attitűdök: a hallgató a kurzus elvégzése után érti és elfogadja, hogy a kulturális jelenségek történetileg meghatározottak és változóak. Mérlegelni tudja a problémák sokoldalú módszertani megközelítésének lehetőségét.

Autonómia és felelősség: a hallgató a kurzus elvégzése után a szakterületről (a filmművészetről) szerzett ismereteit alkalmazni tudja majd önművelése, további művelődése során, például irodalmi, képzőművészeti, színházi, zenei és filmélményeinek feldolgozása során is.